

MINISTERSTVO
ZAHRANIČNÝCH VECÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Základná informácia o teritóriu

Bosna a Hercegovina

Veľvyslanectvo SR v Sarajeve
Skopljanska br.7
710 00 , Sarajevo, Bosna a Hercegovina
Tel.: 00387/33/716 440
Fax: 00387/33/716 410
Web: www.sarajevo.mfa.sk
Email: emb.sarajevo@mzv.sk

1. Oficiálny názov krajiny:		
a) miestny názov (v latinke) Bosna i Hercegovina	b) anglicky názov Bosnia and Hercegovina	c) slovenský názov Bosna a Hercegovina
2. Hlavné mesto:		
a) miestny názov (v latinke) Sarajevo	b) anglicky názov Sarajevo	c) slovenský názov Sarajevo
3. Počet obyvateľov (tis., celkom/ hlavné mesto): 4 007 608 /450 000		
4. Rozloha (km ²): 51 129 km ² z toho Federácia BaH 25 989 km ² , Republika srbská 25 208 km ² . Oblasť Brčko so zvláštnym štatútom, ktorého územie podľa rozhodnutia arbitráže z marca 2000 patrí obidvom entitám, má rozlohu 493 km ² .		
5. Úradný/ rokovací jazyk: bosniansky (latinka), chorvátsky (latinka), srbský (cyrilika), anglický		
6. Mena/ výmenný kurz: konvertibilná marka (KM) , 1 EUR = 1,9558 KM		
7. Demografické údaje a krátka história:		
Národnostné zloženie obyvateľstva, (podľa sčítania z roku 2004), bolo nasledovné:		
Bosniaci (moslimovia)	1.902.956	43,7 %
Srbi (pravoslávni)	1.366.104	31,4 %
Chorváti (rím.-kat.)	760.852	17,3 %
Juhoslovania	242.682	5,6 %
Čiernohorci	10.071	0,2 %
Macedónci	1.596	0,1 %
Albánci	4.925	0,1 %
Ostatní	35.178	0,2 %
Nedeklarovaná národnosť	14.583	0,3 %
Neznámi	35.760	0,2 %
8. Administratívny a politický systém:		
Administratívne je BaH rozdelená na Federáciu BaH (51 %) a na Republiku srbskú (49 %). Federácia BaH sa člení na 10 kantónov, najmenším správnym celkom sú občiny. Republika srbská je rozdelená na regióny (<i>kraje</i>), celkom 5 a potom na okresy (<i>municipality</i>). Osobitný štatút má územie mesta Brčko, ktoré bolo dané pod správu štátu BaH ako zvláštny „Dištrikt“ v súlade s rozhodnutím Arbitrážnej komisie z marca 2000 a územie patrí obidvom entitám..		
Teritoriálne rozdelenie:		
<u>Federácia BaH – kantóny:</u> Unsko-Sanský, Posavský, Tuzlanský, Zenicko-dobojský, Bosansko-podrinjský, Strednobosanský, Hercegovacko-neretvanský, Západno-hercegovacký, Sarajevský a Livanský.		
<u>BaH, Republika srbská – regióny:</u> Banja Luka, Dobojský, Bijeljina, Pale, Trebinje.		
<u>Distrikt Brčko.</u>		
BaH je štátnym útvarom, ktorého presná definícia nebola nikdy formulovaná. Súčasnú štátnu zriadenie BaH bolo dané mierovou dohodou parafovanou 21. novembra 1995 v Daytone a podpísanou v Paríži 14. decembra 1995. Podľa ústavy, ktorá je súčasťou mierovej dohody, BaH sa skladá z dvoch entít: Federácie Bosny a Hercegoviny a Republiky srbskej. Špecifická situácia, v ktorej sa krajina ocitla po skončení vojny sa odzrkadlila aj v politickom systéme, ktorý má celý rad výnimiek oproti tradičným parlamentným demokraciám. Obidve entity vykazujú rad znakov samostatných štátnych útvarov (<i>vlastná armáda, polícia, právny systém, hospodárska, finančná a sociálna politika atď.</i>), obmedzené sú len vonkajšie funkcie (zahraničná politika, zahraničný obchod). Spoločný štát je zmesou federatívnych, konfederatívnych a unitárnych prvkov.		

Organizácia Bosny a Hercegoviny:

1. Predsedníctvo Bosny a Hercegoviny, www.predsjudnistvobih.ba,
2. Parlament Bosny a Hercegoviny (*dvojkomorový – Snemovňa poslancov a Snemovňa národov*),
3. Rada ministrov, www.vijeceministara.gov.ba,
4. Najvyšší súd – Najvyšší súd Federácie BaH a Najvyšší súd Republiky srbskej,
5. Ústavný súd – Ústavný súd BaH www.ccbh.ba, Ústavný súd Republiky srbskej,
6. Úrad Ombudsmana pre ľudské práva v BaH.

Na čele štátu je trojčlenné *Predsedníctvo*, do ktorého sa väčšinovým systémom volí po jednom zástupcovi z každého konštitutívneho národa BaH (*Bosniaci/Moslimovia, Chorváti a Srbi*). Každý občan BaH má k dispozícii len jeden hlas pre člena predsedníctva s tým, že občania Republiky srbskej volia srbského zástupcu a občania FBaH bosnianskeho alebo chorvátskeho zástupcu. Funkcia predsedajúceho podlieha rotácii medzi všetkými členmi predsedníctva v rovnako dlhých intervaloch (*v súčasnosti 8 mesiacov*) v rámci štvorročného volebného obdobia.

Prezidenta Republiky srbskej a dvoch viceprezidentov volia občania v priamych voľbách, prezidenta Federácie BaH a dvoch viceprezidentov volí Parlament BaH. Na rozdiel od minulých volebných období vykonávajú teraz prezident entity a oba viceprezidenti svoj mandát po dobu štyroch rokov, bez doteraz praktizovanej pravidelnej rotácie.

Distrikt Brčko má taktiež svoju lokálnu vládu.

Parlament BaH je dvojkomorový, Snemovňa poslancov má 42 členov, z toho 28 z FBaH a 14 z RS, Snemovňa národov má 15 členov, z toho 10 z FBaH (5 Bosniakov, 5 Chorvátov) a 5 z RS. Snemovňa národov je volená na základe pomerného systému (bez percentuálnej hranice pre vstup do parlamentu), do Snemovne poslancov sú poslanci volení entitnými parlamentmi.

Parlament FBaH je dvojkomorový. Snemovňa poslancov má 40 členov a Snemovňa národov 58. Snemovňa poslancov je volená na základe pomerného systému (bez percentuálnej hranice pre vstup do parlamentu), poslanci Snemovne národov (17 z každého konštitutívneho národa a 7 z iných) sú volení kantonálnymi parlamentmi.

Parlament entity RS je jednokomorový (83 poslancov), zástupcovia sú volení na základe pomerného systému (bez percentuálnej hranice).

Kantonálne parlamenty (*len vo FBaH*) majú rôzny počet poslancov, volia sa pomerným systémom.

Hlava štátu

Hlavou štátu je podľa ústavy *trojčlenné Predsedníctvo* s rotujúcou funkciou predsedajúceho na obdobie 8 mesiacov. Súčasné zloženie je nasledovné:

predsedajúci Predsedníctva BaH

Nebojša Radmanović

člen Predsedníctva BaH

Željko Komšić

člen Predsedníctva BaH

Bakir Izetbegović

A/ Rada ministrov

predseda rady ministrov

Nikola Špirić

minister bezpečnosti

Sadik Ahmetović

minister zahr. vecí

Sven Alkalaj

minister zahraničného obchodu a hosp. vzťahov

Mladen Zirojević

ministerka financií a trezoru

Dragan Vrankić

minister dopravy a spojov

Rudo Vidović

minister pre občianske záležitosti

Sredoje Nović

minister pre ľudské práva a utečencov
minister spravodlivosti
minister obrany

Safet Halilović
Bariša Čolak
Selmo Cikotič

B/ Vláda FBaH

predseda vlády
podpredseda vlády a minister financií
podpredseda vlády a minister kultúry a športu
minister vnútorných záležitostí
ministerka spravodlivosti
minister energetiky, baníctva a priemyslu
minister dopravy a spojov
ministerka práce a soc. starostlivosti
minister pre otázky utečencov
minister pre otázky obrancov a invalidov
minister zdravotníctva
minister vzdelávania a vedy
minister obchodu
minister urbanizmu a okolia

minister poľnohospodárstva a lesníctva
minister rozvoja, podnikania a obchodu
minister životného prostredia a cestovného ruchu

Mustafa Mujezinović
Vjekoslav Bevanda
Gavrilo Grahovac
Muhinidin Alič
Feliks Vidović
Vahid Hečo
Nail Šečkanović
Perica Jelečević
Edin Mušič
Zahid Crnkič
Safet Omerović
Meliha Alič
Desnica Radivojevič
Salko Obhodžaš -podal demisiu
15.9.09
Damir Ljubič
Velimir Kunič
Nevenko Herceg

C) Vláda RS

2 9. 12. 2010 národné zhromaždenie (parlament) RS pomerom hlasov 46 za a 30 proti zvolilo novú vládu RS, ktorej predsedom sa stal Aleksandar Džombić. Na zasadnutí národného zhromaždenia prezentoval A. Džombić hlavné programové ciele novej vlády, medzi ktoré patrí zvýšenie hospodárskych aktivít a zlepšenie podnikateľského prostredia, sociálna spravodlivosť, boj proti kriminalite a korupcii, znalostná spoločnosť, neprivatizácia prírodného bohatstva, žiaden transfer kompetencií z RS na inštitúcie BaH, revízia neústavne prenesených kompetencií, prehodnotenie a predefinovanie fiskálnej štruktúry BaH, zaistenie práv v Centrálnej banke a Elektroprenose.

predseda vlády
podpredseda vlády a
minister vzdelávania a kultúry
podpredseda vlády a
minister spravodlivosti
minister financií
minister vnútra
minister ekonomiky a regionálnej spolupráce
minister priemyslu, energetiky a baníctva
minister zdravotníctva a sociálnej starostlivosti
minister poľnohospodárstva, lesov a vodných zdrojov
minister dopravy a spojov
minister obchodu a cestovného ruchu
minister urbanizmu, výstavby a živ. prostredia
minister práce a starostlivosti o invalidov a voj. veteránov

Aleksander Džombić

Anton Kasipović

Džerard Selman
Zoran Tegeltija
Stanislav Čado
Željka Cvijanović
Željko Kovačević
Ranko Škrbič
Miroslav Milanović
Nedeljko Čubrilovič
Gorana Zlatković
Srebrenka Golič
Petar Džokič

minister pre miestnej správy a samosprávy
minister pre utečencov a presťahovalcov
minister pre vedu a technológie
minister pre mládež a šport

Lejla Rešić
Davor Čordaš
Jasmin Komić
Nada Tešanović

9. Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch:

BaH ako relatívne mladý štát, vyvíja značné úsilie začleniť sa do rôznych svetových regionálnych organizácií a zoskupení. Vstup býva značne zaťažený politickou nejednotnosťou krajiny. Najvýznamnejším krokom bolo prijatie BaH za člena OSN a to 22. 05. 1992, čo znamenalo de facto medzinárodné uznanie jej existencie a samostatnosti. Hlavným zahraničnopolitickým cieľom BaH je však členstvo v Severoatlantickej aliancii a EÚ.

BaH v integračnom procese zaostáva za ostatnými krajinami regiónu (s výnimkou Kosova) v dôsledku pomalého pokroku v reformách. V júni 2008 podpísali EÚ a BaH stabilizačnú a asociačnú dohodu (SAD). Ratifikácia vo všetkých členských krajinách by mala byť čoskoro ukončená, do tej doby platí tzv Dočasná dohoda o obchode a obchodných záležitostiach, akási "dočasná SAD". BaH má záujem odovzdať žiadosť o členstvo v EÚ, Rada EÚ sa jej však na základe svojich záverov z 8. 12. 2009 nebude zaoberať, kým nebude rozhodnuté o uzavretí OHR).

EÚ je v Bosne a Hercegovine aktívna prostredníctvom štyroch misií: úradom osobitného predstaviteľa EÚ (OS EÚ), ktorý je súčasne HR „Delegáciou EÚ (bývalá Delegácie Európskej komisie), vojenskými jednotkami (misie EUFOR Althea) a policajnou misiou (EUPM).

EUFOR sa začala v decembri 2004 ako nástupca misie NATO SFOR. Od februára 2007 sa postupne znižujú počty jej príslušníkov (zo 7 tis. na súčasných 2 tis.) a jej právomoci v prospech bosnianskych inštitúcií. V nadväznosti na pokrok v reformách a plnení podmienok pre uzavretie OHR sa predpokladá postupný úplný prechod činnosti EUFOR z exekutívne (tj dohľad nad implementáciou Daytonskej mierovej dohody) na čisto výcvikové. PMEÚ, prvú úniijnú policajnú misiu, v BaH pôsobí od januára 2003. Jej hlavnou úlohou je asistovať bosnianskym inštitúciám pri vytváraní účinného policajného systému, zabezpečuje výcvik a školenie policajtov..

Severoatlantická aliancia (NATO) opakovane potvrdila svoj záujem o prijatie BaH za svojho riadneho člena. Krajina uskutočnila reformu svojich ozbrojených síl, ktorá je považovaná za jeden z najväčších úspechov BaH od skončenia vojny v r.1995. Bosnianski vojaci sa zúčastňujú aliančné misie Afganistanu (do r. 2008 aj v Iraku) a mierových operácií OSN. BaH bola v roku 2006 prijatá do programu Partnerstvo pre mier (PfP), v roku 2008 dostala tzv "Intezifikovaný dialóg" a usiluje o získanie kandidátskeho statusu ("Membership Action Plan" - MAP). Na zasadnutí ministrov krajín NATO v Bruseli 4. 12. 2009 bolo rozhodnuté, že MAP bude BaH poskytnutý potom, čo krajina dosiahne potrebný pokrok v reformných snahách. Vývoj NATO priebežne sleduje, avšak doteraz dosiahnutie pokroku nebolo konštatované keďže, že vnútorné reformy BaH v súčasnosti stagnujú v dôsledku nedostatku konsenzu medzi politickou reprezentáciou krajiny.

K prioritám bosnianskej zahraničnej politiky patrilo úsilie o riadne členstvo v Rade Európy. BaH mala v Rade Európy štatút zvláštneho hosťa a jej päťčlenná (multietnická) delegácia sa pravidelne zúčastňovala na zasadnutí v Štrasburgu. Po viacročnom úsilí bola Bosna a Hercegovina prijatá za 44. člena Rady Európy (24. 04. 2002). V oblasti dlhodobých perspektív je tiež členstvo v EÚ, s ktorou BaH podpísala v roku 1998 „Memorandum o zvláštnych vzťahoch“.

Osobitným impulzom rozvoja regionálnej spolupráce je podpísanie dohody o rozšírení CEFTA v Bukurešti dňa 19. decembra 2006, ktorej členom sa stala aj Bosna a Hercegovina. Podpísaním uvedenej dohody sa uskutočnila najväčšia liberalizácia obchodu v regióne, ktorá sa bude týkať

viac ako 90 % tovarov. Dohoda nadobudne platnosť od 01. 05. 2007. (Poznámka: členmi je celkom 9 krajín - Chorvátsko, Bosna a Hercegovina, Srbsko, Čierna Hora, Macedónsko, Albánsko, Rumunsko, Bulharsko a UNMIK – United Nation Mission in Kosovo – misia OSN v Kosove).

Základnou a najdôležitejšou zmluvou pre BaH je Daytonská dohoda zo 14. decembra 1995. BaH je členom OSN, od 1. 1. 2010 nestálym členom Bezpečnostnej rady OSN, Rady Európy (ratifikovala všetky zásadné dohovory), Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE), PfP, Únie pre Stredozemie, Stredoeurópskej zóny voľného obchodu (CEFTA). Dlhodobým cieľom je členstvo v EÚ, NATO a WTO. Rokovania o vstupe do WTO prebiehajú od roku 1992 a mohla by byť, vzhľadom na pokrok v rokovaní z poslednej doby, ukončená do 2011.

Najdôležitejšie regionálne organizácie, ktorých je BaH členom: Rada pre regionálnu spoluprácu (RCC), Proces spolupráce juhovýchodnej Európy (SEECP), Jadransko-jónska iniciatíva, Regionálna iniciatíva pre migráciu, azyl a utečencov (Marry), Iniciatíva spolupráca južnej Európy (CEST), Medzinárodná komisia pre povodie rieky Sávy.

Pokiaľ ide o regionálne zoskupenia, BaH je členom Stredoeurópskej iniciatívy (v roku 1997 bola predsedajúcou krajinou), americkej iniciatívy SECI a tiež Paktu stability pre juhovýchodnú Európu. BaH je taktiež členom UNO, EBRD, IBRD, IADB, IMF.

10. Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci, projekty regionálnej spolupráce:

V rámci únijnej pomoci západnému Balkánu využíva BaH program Instrument for Pre-accession assistance (IPA) component I for Transition Assistance and Institution Building and komponentov II for Gross-Border Cooperation, ktorý na obdobie 2011-2013 predpokladá financovanie projektov v celkovej výške 314 mil. EUR

V rokoch 1999 – 2008 nebola zo strany SR poskytnutá BaH žiadna rozvojová pomoc. BaH však patrí medzi najväčších svetových prijímateľov rozvojovej pomoci.

Štátne inštitúcie BaH

Z celkovej hodnoty pomoci vo výške 20 056 463 USD prichádzalo 51 % z krajín EÚ. V období rokov 1996 – 2000 bolo najväčším poskytovateľom pomoci štátnym inštitúciám BaH s čiastkou 393 260 USD Holandsko, ďalej nasledovalo UNHCR s čiastkou 292 071 USD a Multilateral Fund – Montreal Protocol s čiastkou 110 000 USD. Svetová banka schválila štátnym inštitúciám úver vo výške 4 mil. USD. Celková pomoc dosiahla hodnotu 24 056 463 USD.

Federácia BaH

Celková pomoc poskytnutá FBaH za obdobie od roku 1996 do roku 2002 činila cca 4 mld. USD, z toho viac ako 1 mld. USD bola poskytnutá formou úveru. Najväčšia pomoc bola od USA (730 mil. USD), potom z krajín EÚ – 558 mil. USD (z toho viac ako 18 mil. USD boli úvery), Japonska, viac ako 250 mil. USD (z toho asi 55 mil. USD boli úvery). Hlavnými poskytovateľmi úverov pre FBaH boli Svetová banka (500 mil. USD realizovaného úveru), EBRD – cez 130 mil. USD a MMF – 123 mil. USD.

Z odvetví, do ktorých smerovala najväčšia pomoc, patrí prvé miesto priemyslu (617 mil. USD), po ňom nasledoval sociálny sektor (565 mil. USD), energetika (560 mil. USD), financie a bankovníctvo (cez 322 mil. USD), doprava a spoje (355 mil. USD) a stavebníctvo (350 mil. USD).

Republika Srpská

Zahraničná pomoc poskytnutá RS od roku 1996 bola 1,5 mld. KM (*pôvodne to bolo okolo 1,8 mld. KM*) a hlavným poskytovateľom boli USD, ktoré odsúhlasili do konca roka 2002 cez 383 mil. BAM (*z toho asi 35 mil. KM formou úveru*), EÚ viac ako 184 mil. KM a Japonsko cca 177 KM (*cca 12 mil. KM formou úveru*). Najväčším poskytovateľom úverov pre RS bola Svetová banka (389 mil. KM), MMF (99 mil. KM) a EBRD (40 mil. KM) (*pozn.: kurz po celú dobu bol stabilný – 1 EUR = 1,95 KM*). Z odvetví, ktoré dostali najväčšiu pomoc, boli na prvom mieste financie (339 mil. KM), nasledovala doprava a spoje (216 mil. KM), energetika a baníctvo (cez 183 mil. KM).

Oblasť so zvláštnym štatútom Brčko

Dištrikt Brčko dostal od svojho vzniku v marci 1999 cca 82 mil. USD. Najväčšiu pomoc poskytla organizácia USAID – 23 mil. USD, krajiny EÚ – 17 mil. USD a Svetová banka – viac ako 13 mil. USD, **všetko formou donácií**. Najväčším poskytovateľom úverov pre dištrikt Brčko je Mercy Corps Europe, ktorá spoločnosť poskytla úver vo výške 1,5 mil. USD a krajiny EÚ s výškou cca 1 mil. USD. Všetky úvery pre Brčko smerovali do ekonomického rozvoja. Najviac donácií, viac ako 25 mil. USD zahrňujúcich pomoc UNHCR (*cez 8,5 mil. USD*) a krajiny EÚ (*viac ako 6 mil. USD*) smerovalo na rekonštrukciu, kým infraštruktúra, ktorá prijala viac ako 17 mil. USD bola financovaná hlavne z prostriedkov USAID a Svetovej banky. BaH nie krajinou, ktorá by bola schopná sama poskytovať rozvojovú pomoc.

Podrobné informácie o poskytnutej pomoci do roku 2009 sú dostupné na: www.worldbank.ba

BaH a rozvojová pomoc SR

BaH predstavuje druhého najväčšieho prijímateľa slovenskej rozvojovej pomoci v regióne západného Balkánu po Srbsku, ktoré je programovou krajinou ODA SR. Prostredníctvom slovenskej ODA bolo doposiaľ v BaH zrealizovaných niekoľko projektov, predovšetkým v rámci priority infraštruktúra (aj sociálna), ako aj sektorovej priority budovanie demokratických inštitúcií a trhového prostredia. Medzi nimi najväčší ohlas zaznamenal projekt „Balkánske mosty“, ktorý implementovala organizácia Centrum pre európsku politiku a projekt „Udržateľná energia pre Banja Luku“, realizovaný spoločnosťou Energo Controls, s.r.o.. K ukončeniu oboch spomínaných projektov došlo v roku 2006.

Projekt „Balkánske mosty“ bol realizovaný od júla 2004 a bol zameraný na podporu reforiem a zintenzívnenie vzťahov medzi EÚ a Bosnou a Hercegovinou prostredníctvom vytvorenia siete expertov z oblasti verejného a neziskového sektora. Cieľovou skupinou projektu boli vládne inštitúcie, miestna samospráva a MVO.

Ďalším bol projekt firmy Energo Controls zameraný na rekonštrukciu a modernizáciu lokálnej energetickej infraštruktúry prostredníctvom inštalácie výmenníkovej stanice v obytnom dome. Partnerskou inštitúciou bol mestský úrad mesta Banja Luka.

V súčasnosti ešte prebieha projekt „Posilnenie medzisektorovej a profesionálnej spolupráce pre postihnutých ľudí na komunitnej úrovni“, ktorý realizuje DSS Gaudeamus. Partneri sa už dohodli na pokračovaní spolupráce v komplexnejšom meradle.

V roku 2006 bol zahájený projekt „Slovenský fond na podporu miestnych iniciatív v BaH – SFLI BaH“, ktorý disponoval fondom v celkovej výške 1 milión SKK. Spôsob poskytovania oficiálnej rozvojovej pomoci prostredníctvom mikro-grantov sa v podmienkach BaH ukázal ako mimoriadne efektívny. Tento mechanizmus vyvolal veľký záujem domácich subjektov a prispel k značnej propagácii krajiny aj napriek relatívne nízkej finančnej nákladovosti projektov (výška projektov sa pohybuje maximálne do 5000 USD).

Na odovzdávaní slovenských skúseností partnerom v BaH sa aktívne podieľa aj mimovládny sektor. Napríklad aj vďaka slovenským skúsenostiam bol mimovládny sektor v BaH schopný zaktivizovať najmä mladých ľudí a prvovoličov, aby sa zúčastnili volieb v októbri 2006. Mimovládne organizácie SR sa budú naďalej aktívne zúčastňovať projektov zameraných na

demokratizáciu a budovanie občianskej spoločnosti.

Slovensko pri poskytovaní oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) v krajinách ZB ako komparatívnu výhodu využíva osobitné skúsenosti z transformačného procesu po roku 1989. Doterajšie slovenské rozvojové projekty na ZB sa však uplatnili nielen pri budovaní demokratických inštitúcií a trhového prostredia (efektivita verejnej správy, boj proti korupcii, budovanie kapacít v integračnom procese, rozvoj obchodných kontaktov so SR), ale tiež v oblasti technickej a sociálnej infraštruktúry (odpadové hospodárstvo, vodné zdroje, plynovody, budovanie sociálneho prostredia a vzdelávanie). Dôležitú úlohu v rozvojovej spolupráci na ZB zohrali slovenské mimovládne organizácie (MVO), ktorých činnosť je hodnotená veľmi kladne.

12. marca 2009 bola vyhlásená nová výzva pre slovenské subjekty na predkladanie projektov ODA v Bosne a Hercegovine (v rámci skupiny 4 krajín – BaH, Albánsko, Macedónsko, ČH). Úspešné projekty podporí SAMRS nenávratným finančným príspevkom. Na podporu projektov v rámci tejto výzvy je predbežne vyčlenených celkovo 900.000 EUR (definitívna suma bude určená Národným programom oficiálnej rozvojovej pomoci 2009, ktorý schváli vláda SR), pričom maximálny príspevok na jeden projekt je 200.000 EUR. Konečný termín podávania projektových návrhov bol 15. máj 2009.

▪ ***Dohoda o rozvojovej spolupráci s Bosnou a Hercegovinou (BaH)***

Slovenská republika má záujem podpísať s BaH Dohodu o rozvojovej spolupráci (obdobnú dohodu s podpísala SR v roku 2007 so Srbskou republikou a Čiernou Horou). Cieľom podpísania uvedenej medzivládnej dohody je posilniť rozvojovú spoluprácu s BaH prostredníctvom odstránenia prekážok a prípadných problémov pri poskytovaní slovenskej ODA, ako sú napr. colné poplatky a colné vybavovanie (export a reexport), platba DPH, výnimočné situácie spojené s bezpečnosťou, narábanie s neupotrebitelným štátnym majetkom a pod. V súčasnosti prebiehajú rokovania ZÚ Sarajevo s Ministerstvom zahraničného obchodu a ekonomických vzťahov BaH, ktoré vznieslo k dohode pripomienky, ktoré blokujú niektoré z cieľov zo slovenskej strany.

▪ ***Záujem o prácu slovenských pedagógov na školách v BaH***

Súčasťou oficiálnej rozvojovej pomoci SR je aj spolupráca v oblasti školstva, ktorá sa v súčasnosti obmedzuje iba na poskytovanie štipendií vysokoškolským študentom z BaH. Štipendia zahraničným študentom podľa MZV SR nedostatočne naplňajú poslanie oficiálnej rozvojovej pomoci – študenti sa často nevracajú naspäť do materských krajín, ale zostávajú v SR, resp. odchádzajú do tretích krajín. MZV SR sa snaží časť týchto prostriedkov použiť na iné formy spolupráce v oblasti školstva – napr. vysielaním slovenských učiteľov („lektorov“) do cieľových krajín. Pri novej forme možno dosiahnuť s rovnakými finančnými prostriedkami širší záber (viac študentov) a lepšiu udržateľnosť (absolventi zostávajú v rozvojovej krajine), ako aj cenné skúsenosti slovenských pedagógov. Pre možnosť vysielania slovenských lektorov je však nevyhnutné zistiť stanovisko BaH k uvedenej možnosti. V prípade záujmu o slovenských lektorov bude potrebné obsiahnuť túto problematiku v pripravovanej medzinárodnej zmluve medzi SR a BaH.

- Dňa 29. októbra 2007 bol v rámci schvaľovania projektov z Národného programu ODA na rok 2007 bol pre BaH schválený **jeden projektový návrh** podaný organizáciou UN Veterán Slovakia. Projekt „Dôstojnosť vzdelaniu v Tilave“ **s rozpočtom 3,37 mil. Sk** je zameraný na rekonštrukciu základnej školy.
- Na rok 2008 bol tiež **navrhnutý rozpočet pre mikrogranty v celkovej výške 70 tis. EUR**, ktorý bol určený miestnym subjektom v BaH na malé rozvojové projekty. V roku 2008 bolo zrealizovaných 11 projektov.
- Dňa 1. januára 2007 bola založená **Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS)**, ktorá administratívne riadi realizáciu rozvojových projektov na území všetkých prioritných krajín Slovak Aid, vrátane BaH.
- SR sa v decembri 2006 zapojila do **Fondu EBRD pre krajiny západného Balkánu**

(„Western Balkans Multi-Donor Fund“) s jednorazovým členským príspevkom 500 000 EUR. Fond je iniciatívou Európskej banky pre obnovu a rozvoj s cieľom posilniť investície do rozvoja podnikania a infraštruktúry v krajinách západného Balkánu.

- Na rok 2009 bol navrhnutý rozpočet pre mikrogranty v celkovej výške **35.000 EUR**, ktorý je určený miestnym subjektom v BaH na malé rozvojové projekty (max. 5.000 EUR na projekt). Pre tento rok bolo doteraz schválených 7 projektov.

ODA v rokoch 2003 – 2007

- **Pre BaH bolo v rokoch 2003 – 2007 schválených 6 projektov** (viď samostatnú tabuľku), ktoré boli zamerané na budovanie technickej infraštruktúry, sociálnej infraštruktúry a budovanie demokratických inštitúcií.
- Nad rámec rozpočtu funguje v BaH **program mikrograntov** od roku 2005, ktoré rozdeľuje ZÚ SR Sarajevo na implementáciu malých rozvojových projektov. V období 2005-2006 bolo v BaH realizovaných 12 malých lokálnych projektov zameraných predovšetkým na sociálnu oblasť (centrum pre sociálnu prácu, pomoc vracajúcim sa utečencom s dôrazom na deti, centrum pre ženy v sociálnej núdzi, pomoc združeniam Slovákov a pod.) v celkovom objeme 1 mil. Sk.

Všeobecné informácie

- Rozvojová spolupráca SR je zameraná na päť krajín Západného Balkánu (ZB) – Srbsko, Čierna Hora, Albánsko, BaH, Macedónsko. Slovensko má záujem harmonizovať rozvojovú spoluprácu s jednotlivými krajinami ZB, ako aj s ostatnými donormi v tomto regióne.

Tabuľka: Stručný zoznam doteraz realizovaných projektov v BaH:

REALIZÁTOR	NÁZOV PROJEKTU	SUMA USD	PODPÍS. KONTRAKT	DĹŽKA PROJEKTU
Microstep-MIS	Automatic Weather Stations Network	100 000	1.12.2004	7 mes.
Energo Controls	Sustainable energy for Banja Luka	90 603	4.10.2004	11 mes.
Centrum pre európsku politiku	Bridges to Balkan	95 681	26.11.2004	18 mes.
Ustav molekularnej biológie – SAV	Development of the biosafety system for identification and sampling of genetically modified organisms in Bosnia and Herzegovina	88 085	25.01.2005	30 mes.
Domov sociálnych služieb Gaudeamus	Strengthening intersectoral and interprofessional collaboration: continuum of services at the community level for persons with disabilities	99 988	6.4.2005	12 mes.
UN veteran Slovakia	Dôstojnosť vzdelaniu v Tilave	150 000	12.2.2008	6 mes.
ZÚ SR v Sarajeve (program mikrograntov)	Slovakia Fund for Local Initiatives in Bosnia and Herzegovina	31 153	4.4.2006	12 mes.
ICZ Slovakia, s.r.o.	„Modernizácia technologickej infraštruktúry pre zvýšenie bezpečnosti odminovacích prác v Dištrikte Brčko“	358 820	20.10.2008	10 mes.
Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku	„Národný konvent o EÚ v BaH“	174 000	30.5.2008	17 mes.

11. Verejné obstarávanie:

Verejné obstarávanie v BaH upravuje Sl. glasnik BiH br. 49/04. Pri zadávaní verejného obstarávania je rozhodujúci spôsob financovania. Ak je zadávateľom štát – priamo alebo prostredníctvom niektorej svojej inštitúcie - musí byť vyhlásené verejné výberové konanie. Pri vyhodnocovaní ponúk sa okrem výhodnosti uprednostňujú domáce firmy. Pokiaľ by sa nezúčastnili, je šanca pre zahraničné firmy za predpokladu, že budú zamestnávať pracovníkov BaH. V prípade, že je zadávateľom zahraničný donátor, výberové konanie si vyhlasuje a aj vyhodnocuje sám donátor alebo ním poverená organizácia. V tomto prípade má donátor záujem,

aby sa najviac prostriedkov prefinancovalo cez jeho firmu a zamestnali jeho zamestnanci. Informácie o verejnom obstarávaní sú dostupné na: www.uino.gov.ba; www.pufbih.ba

12.Podnikateľská legislatíva:

Medzi dôležité legislatívne normy v tejto oblasti patrí:

Zákon o obchodných spoločnostiach (Sl. Novine FBiH br. 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03) – týmto zákonom sa upravuje zakladanie, činnosť, vedenie a skončenie činnosti spoločnosti vo FBaH. Obchodná spoločnosť je právny subjekt, ktorý samostatne vykonáva svoju činnosť s cieľom nadobudnutia zisku. Môže ju založiť domáca a aj zahraničná fyzická a právnická osoba. Obchodná spoločnosť môže byť organizovaná ako:

1. verejná obchodná spoločnosť (*d.n.o.*)
2. komanditná spoločnosť (*k.d.*)
3. akciová spoločnosť (*d.d.*)
4. spoločnosť s ručením obmedzeným (*d.o.o.*)

Verejná obchodná spoločnosť sa zakladá na dohode medzi najmenej dvomi osobami. Dohodou sa stanovuje výška vkladu, ktorá je pre každého člena rovnaká.

Komanditnú spoločnosť zakladá najmenej jeden komandista a jeden komplementár. Po právnej stránke komplementár zodpovedá celým svojim majetkom. Dohodou sa určí druh a výška vkladu každého člena a tiež, ktorí členovia sú komandisti a ktorí komplementári.

Akciová spoločnosť – zakladateľ zodpovedá za svoje záväzky celým majetkom, vklad je rozdelený na akcie. Zakladateľom môže byť jedna alebo viac osôb. Výška základného kapitálu sa stanovuje dohodou alebo rozhodnutím (*ak je jeden zakladateľ*) a minimum je 50.000 KM.

Spoločnosť s ručením obmedzeným sa zakladá dohodou alebo uznesením. Týmto aktmi sa potvrdzuje výška základného kapitálu. Ak je zakladateľom spoločnosti viac osôb je minimálna výška kapitálu 10.000 KM a ak je jeden zakladateľ je výška 2.000 KM. Spoločnosti sa zapisujú do súdneho registra. Postup zápisu do súdneho registra sa riadi osobitným zákonom a predpismi.

Rozhodnutie o podmienkach pre otvorenie a činnosť zastupiteľstva zahraničných osôb vo BaH (Sl. glasnik BiH br. 15/03) – zákon o zahraničnom obchode upravuje, či zahraničná právnická a fyzická osoba môže vo BaH otvoriť zastupiteľstvo v oblasti výroby, obchodu, služieb, bankovej činnosti a poisťovníctva. Zastupiteľstvo si nemôže otvoriť pre podnikanie so zbraňami, vojenskou výzbrojou, bezpečnostným zariadením, službami pre potreby orgánov vnútra. Zastupiteľstvo nemá štatút právnej osoby a svoju činnosť vykonáva podľa príkazov zakladateľa. Zápis do registra vykonáva Ministerstvo obchodu. Zastupiteľstvo môže vykonávať len tú činnosť, ktorú má zapísanú v registri a je povinné započat' so svojou činnosťou najneskoršie do 3 mesiacov po zápise v registri.

Zákon o zamestnávaní cudzincov (Sl. novine FBiH br. 8/99) pojednáva, či cudzinec môže uzavrieť dohodu o pracovnej činnosti alebo dohodu o vykonávaní prechodných alebo príležitostných prác na základe pracovného povolenia. Žiadosť o vydanie pracovného povolenia predkladá zamestnávateľ. Pracovné povolenie sa vydáva najdlhšie na jeden rok a pre cudzinca, ktorý je trvalo usadený v BaH, aj na neohraničenú dobu. Súhlas so zamestnaním cudzinca vydáva Federálny úrad pre zamestnávanie.

Zákon o obchodných spoločnostiach (Sl. glasnik RS br. 24/98, 62/02, 38/03, 97/04) – týmto zákonom sa upravuje zakladanie, činnosť, vedenie a skončenie činnosti spoločnosti v Republike

srbskej.

Zákony, nariadenia a predpisy o daniach

Po schválení Zákona o systéme nepriamych daní (Sl. Glasnik BiH br. 44/03) a vzniku Úradu pre nepriame zdaňovanie nie je v kompetencii entít (Federácia BaH, Republika srbská a Dištrikt Brčko) daňová politika a daňový systém.

Od 1. 01. 2005 nadobudli účinnosť nové, jednotné zákony a to Zákon o dani z obratu tovarov a služieb a Zákon o spotrebnej dani v BaH, podľa ktorých sa zdaňuje všetok obrat tovarov a služieb v celej BaH ako aj obrat vybraných druhov tovarov (*tovary so spotrebnou daňou*). V kompetencii entít zostávajú len priame dane. Zákonom a smernicami k vykonávaniu zákona sú definovaní daňovníci, predmet zdaňovania, daňový základ a výška dane, miesto platenia dane, daňová evidencia, účtovanie daní, vedenie obchodných kníh, účtovanie daní za služby, daňové oslobodenie.

Daň z obratu tovarov a služieb (Sl. glasnik BiH br. 62/04, 63/04) sa platí vo FBaH na tovar a služby určené ku konečnej spotrebe. Osobitne je upravené platenie daní na kávu, nealkoholické nápoje, tabakové výrobky, naftové deriváty, alkohol, pivo a cestné automobily. Na tovar, ktorý je určený na spotrebu vo Federácii BaH je daň vo výške 10 a 20 %, v závislosti od druhu tovaru a v RS a Dištrikte Brčko 8 % a 20 %. V Republike srpskej je daň na potravinárske produkty 8 % (*oslobodené sú chlieb a mliečne výrobky*) a vo Federácii 10 % (*oslobodené sú chlieb, mlieko a jedlý olej*). Služby sú zdanené vo Federácii 10 % a RS a Dištrikte Brčko 8 %.

Daň zo zisku platia podniky na území FBaH, to je právnické osoby, ktoré predajom tovaru a službami na trhu vytvárajú zisk. Výška dane zo zisku je rovnaká na celom území FBaH a je 30 %. V Republike srpskej je regresívna a závisí od daňového základu. V Dištrikte Brčko je 20 %. Zníženie dane môže byť udelené novo vzniknutému podniku a to za prvý rok činnosti 100 %, za druhý 70 % a za tretí 30 %. Tiež môže výnimku dostať užívateľ voľnej zóny, a to 100 % na dobu 5 rokov.

Daň zo mzdy platia fyzické osoby z príjmu v pracovnom procese, z príjmu mimo pracovného procesu ako aj z príjmu zo samostatnej činnosti. Platcom dane sú rezidenti Federácie a tiež nerezidenti, ktorí poberajú mzdu na území Federácie, RS a Dištriktu Brčko. Výška dane vo FbaH je 5 % a v RS a Dištrikte Brčko 10 %. Základom dane je hrubá mzda, ktorá sa znižuje o predpísané odvody. Daň zo mzdy je spoločný príjem kantonálnych a župných rozpočtov a rozpočtov občin.

Daň z nehnuteľností platí právnická alebo fyzická osoba predávajúca nehnuteľnosť. Základom dane je hodnota nehnuteľnosti v okamihu, keď nastáva daňová povinnosť. O výške dane rozhoduje občina a nemôže byť vyššia ako 15 %.

Zákon o daniach obyvateľstva je systém zdaňovania obyvateľstva z príjmov z poľnohospodárskej činnosti, výrobnjej činnosti, z príjmov z autorských práv, patentov a technických vynálezov, príjmov z majetku a majetkových práv, z dedičstva, z darov a zo všetkých príjmov fyzických osôb.

Bankový systém

Zákon o bankách vo FbaH (Sl. Novine FbiH br. 39/95, 32/00, 48/01, 41/02, 58/02, 28/03), Zákon o bankách v RS (Sl. Glasnik RS br. 18/99, 13/00, 18/01) a Zákon o bankách v Dištrikte Brčko (Sl. Glasnik Brčko Distrikta br. 28/00).

Na území BaH má bankovú licenciu a vyvíja činnosť okolo 28 bánk, z toho vo FBaH 19, v RS okolo 9 (*zoznam aktuálnych bánk podľa Centrálnej banky BaH z mája 2005, t.j. bez bánk, ktoré*

sú v konkurze, je v prílohe). Pôvodné nadmerné množstvo bánk, vzhľadom počet obyvateľstva bolo dôsledkom vojny, kedy bankové licencie boli vydávané už pri nepatrnom základnom kapitále (predtým 8.000 DEM, teraz 15.000 KM). Oproti aprílu 2001, kedy bolo evidovaných okolo 44 bánk, sa počet bank znížil na súčasných okolo 28.

BaH má v súčasnej dobe jednu cedul'ovú banku, ktorou je Centrálna banka BaH. Cedul'ová banka BaH začala svoju činnosť 11. augusta 1997 ako jediná autorizovaná inštitúcia pre domácu menu a monetárnu politiku. Centrálna banka BaH je organizovaná tak ako aj iné cedul'ové banky vo svete, ale má inú úlohu. Prísne dodržiava Daytonskú dohodu pri rešpektovaní „Currency Board-a“ (*hranica peňazí*). Hlavnou a najväčšou úlohou banky je zabezpečenie stability meny. Cedul'ovej banke BaH nie je dovolené, aby uvoľnila do obehu ani o pol fenigu domácej valuty viac ako má likvidných prostriedkov. Cedul'ová banka neposkytuje úvery, neposkytuje kapitál súkromným alebo vládnym subjektom a ani neposkytuje pôžičky bankovému sektoru. Cedul'ová banka koordinuje obchodné banky a dve štátne bankové agentúry, ale neupravuje prácu bánk, výšku úrokov, finančný systém atď. Všetky rezervy v EUR zabezpečujú konvertibilitu KM na 100 %, čo je vyjadrené aj ratingom Fitch/IBCA alebo kódom AA alebo lepším. Výsledkom toho bolo, že 1 KM mala hodnotu 1 DEM, čo zostalo zachované do roku 2002, kedy prestala existovať DEM. KM je priamo viazaná na EUR (1 EUR = 1,9558 KM). Kurz je prakticky nemenný a zostáva platný až do súčasného obdobia.

Daň z pridanej hodnoty: Od 1. 1. 2006 vstúpil do platnosti nový zákon o DPH, ktorý stanovil jednotnú sadzbu DPH vo výške 17 % pre fyzické a právnické osoby, ktorých daňový základ prevyšuje sumu 50.000,- KM. Od platenia tejto dane sú oslobodené diplomatické misie akreditované v teritóriu BaH a misie EUFOR, NATO. Regionálne centrá pre registráciu DPH v krajine sú nasledovné:

REGIONALNI CENTAR SARAJEVO, Ul. Put života 14 (tel. ++387-33-650798)

REGIONALNI CENTAR BANJA LUKA, Mladena Stojanoviča 7 (tel. ++387-312009)

REGIONALNI CENTAR MOSTAR, Rodoč bb (tel. ++387-36-351277)

REGIONALNI CENTAR TUZLA, Rudarska 61 (tel. ++387-35-311271)

Povinnosť zaplatiť novú sadzbu DPH vyplýva pre daňovníkov už z daňového základu roku 2005 www.uino.gov.ba/h/pdv_akcize/PDV.htm.

13. Priame zahraničné investície:

Priame zahraničné investície upravuje Zákon o politike priamych zahraničných investícií (Sl. Glasnik BiH br. 17/99, 13/03), Zákon o zahraničných investíciách Federácie BaH (Sl. Novine FBiH br. 61/01, 50/03) a Zákon o zahraničných investíciách Republiky Srbskej (Sl. Glasnik RS br. 25/02, 24/04). Registrácia projektov z hľadiska individuálnych investícií je v kompetencii Ministerstva zahraničného obchodu a hospodárskych stykov BaH, pričom štát zaručuje v tomto smere dodržiavanie postupov v súlade s medzinárodnými právnymi normami.

Z objemnej zahraničnej finančnej pomoci, ktorú BaH obdržala v rámci projektov obnovy a rekonštrukcie (plánovaných bolo 5,1 mld. USD) boli na investičné účely využité len 2 %. V oblasti rozdelenia vlastníckych podielov je evidovaných 42 percent joint-ventures a 58 % tvorí zahraničný kapitál. Najviac v teritóriu od roku 1994 investovalo Srbsko 22,3%, Rakúsko 13%, Chorvátsko a Slovinsko cca. po 12%

Prehľad investícií podľa odvetví (stav k 31.12.2009) v tis. EUR

Odvetvie:	Podiel v %
1. Priemyselná výroba	56,5
2. Bankovníctvo	17,1

3. Obchod		8,7
4. Služby		4,2
5. Doprava		3,8
6. Cestovný ruch		1,4
7. Ostatné (do 1 mil. EUR)		8,3
Celkom	5.752.000	100,0

Podľa posledných oficiálnych informácií za rok 2009 bola výška zahraničných investícií v BaH v objeme viac ako 452 mil. FIPA / Agentúra pre zahraničné investície/ ocenila tieto informácie ako úspešné aj vzhľadom na svetovú recesiu. Celková výška zahraničných investícií predstavuje od mája 1994 do konca 2009 výšku 5,3 mld. EUR. Najviac investorov je v oblasti cestovného ruchu, doprave a bankovníctve.

V roku 2009 bolo najviac investorov z Rakúska a to v objeme 77,8 mil. EUR, Slovinska 59,2 mil. EUR, Nemecka 51,5, Turecka 47,2 mil. EUR a v menšej miere ChR, Srbsko a Rusko. Rakúske investície sú upriamené do výrobného procesu a do modernizácie ako napr. výroba cementu v Lukavci, alebo výroby stavebného materiálu v meste Blaž pri Sarajeve. Takmer 90% investícií v roku 2008 a 2009 bolo realizovaných vo Federácii BaH resp. v sarajevskej, tuzlanskej a zeničkej oblasti. V Republike Srbskej bolo investovaných cca. 10 mil. EUR a to v Srebrenici, čo môže byť aj odrazom angažovania svetovej verejnosti. V roku 2006 a 2007 síce premiér RS Dodik podpísal niekoľko významných zmlúv s investormi ako sú napr. ČEZ/ ČR/ alebo Strabag/ Rakúsko/ avšak veci nie sú právne ani formálne dotiahnuté a k realizácii zatiaľ nedošlo a práve naopak vláda RS pristúpila k súdnemu vymáhaniu resp. riešeniu zmlúv napr. z ČEZ-om.

Do roku 2015 má Rusko investovať v teritóriu BaH- Republika Srpska do spoločnosti *Rafinerija* v meste Bosanski Brod viac ako 1,5 mld. EUR a zvýšiť ročnú produkciu naftových produktov v súlade o štandardami EÚ na 4,2 mil. ton. Podľa slov vlastníkov *Naftna Indistrija Republika Srpska*, ktorí sú Rusi patriaci do naftového giganta Zarubežnjeft, ako aj predsedu vlády RS M.Dodika, je projekt reálny a prinesie hospodárstvu RS značné ekonomické a v neposlednom rade aj politické výhody. Doteraz investovali ruskí investori do predmetnej spoločnosti *Rafinerija* cez 90 mil. EUR a ročná produkcia je 1,2 mil. ton naftových derivátov. Vo firme je zamestnaných 1500 pracovníkov a mesačná mzda za postupne zvýšila až o 65%. Samozrejme s privatizáciou *Naftna Indistrija Republika Srpska* sú spájané rôzne špekulácie a teórie o čistote a transparentnosti predaja. M.Dodik, však na slávnostnom zhromaždení v Bosanskom Brode tieto tvrdenia ostro odmietol. Riaditeľ *Rafinerija* A.Litvinenko oznámil, že do roku 2010 investujú do modernizácie a technológií viac ako 107 mil. EUR a ročná kapacita presiahne 1,35 mil. ton derivátov. Hlavným cieľovým odbytovým centrom je Balkán. Spoločnosť *Rafinerija* však má záujem investovať aj do vlastných čerpacích staníc v Chorvátsku, Srbsku ako aj v BaH ako celej, napr. v BaH už kúpili 10 čerpacích staníc firmy Zovko. Vláda RS konštatovala, že dovoz naftových derivátov v roku 2009 sa znížil o 50%, a to značne prispelo k zníženiu deficitu v zahraničnoobchodnej bilancii. Nezanedbateľným pozitívom je aj počet zamestnancov v čase recesie.

Prehľad o výške najväčších investorov (stav k 31.12.2009) v tis. KM

Štát a názov investora a odvetvie	Objem	Podiel
Srbsko-Telekom Srbije-Telekomunikacije RS BL	1 236 466	16,8
Litva-Uždarji Acione-Tvornica glinice Zvornik	465 594	6,2
Švajčiarsko-Mittal Steel-Zenica	407 352	5,4
Rusko-Neftogazovaja korp. Moskva-Rafinerija Nafta Bosanski Brod	210 328	2,8
Rakúsko-Hypo Adrija-Hypo Adrija Mostar	183 000	2,4
Rusko- Neftogazovaja korp. Moskva-rafinerija Modrič	153 941	2,0
ChR-Hrvatske telekomunikacije-HT Mostar	139 025	1,8

ChR-Hrvatske telekomunikacije-HT Mostar	139 025	1,8
Turecko-Kastamonu- Natron Hayat, Maglaj	110 902	1,5
SloR-Livar-Livnica Banja Luka	90 031	1,2
Spolu investované 1994-2009 v KM	7 530 114	100

Slovenské investície v krajine

Investície zo Slovenskej republiky predstavujú k 31. 12. 2009 čiastku 6,23 mil. EUR, čo je 0,21 % podiel na celkovom objeme investícií v krajine. Medzi najväčších investorov zo Slovenskej republiky patrí spoločnosť ECO-INVEST Ružomberok, ktorá je väčšinovým vlastníkom továrne CELEX na výrobu hygienických výrobkov v Banja Luke, Republika srpska.

Podrobnosti na: www.worldgroupbih.com, www.ibf-bih.com, www.gov.ba, www.fipa.gov.ba.

V roku 1999 vznikla pri Rade ministrov vládna agentúra FIPA - (Foreign Investment Promotion Agency in B&H). Úlohou tejto agentúry je vykonávať služby súčasným a potenciálnym investorom, získať nových investorov, vytvárať podmienky a podnikateľské prostredie pre zahraničných investorov. www.fipa.gov.ba. Organizácia BEEF (BH Enterprises Facilitations) je zameraná na podporu vývozných aktivít, poskytovanie kapitálu tým podnikom, ktoré sú schopné vyvážať a tiež na rozvoj súkromného sektoru.

IGA (Investment Guarantee Agency) je nezávislá spoločnosť, ktorej vlastníkom je Vláda BaH. Vznikla v roku 1996 na realizáciu finančných prostriedkov Svetovej banky poskytnutých na financovanie a rozvoj exportu z BaH.

MIGA (Multilateral Investment Guarantee Agency) založená 12. 04. 1998 ako člen Svetovej bankovej spoločnosti. Jej cieľom je podpora zahraničných investícií do rozvoja krajiny.

Najväčšie zahraničné spoločnosti v BaH

Medzi najväčších zahraničných investorov v krajine patrí spoločnosť Uzdaroji Akcione Bendrove U.B. (Investičná skupina z Litvy), ktorá investovala do spracovania kovov, ďalej Holandská spoločnosť LNM, investícia bola taktiež smerovaná do spracovania kovov, HYPO Alpe Adria Bank (s investičným kapitálom z Rakúska), kde investícia smerovala do bankového sektora, PS MERCATOR (slovinská investícia), orientovaná do obchodných reťazcov, Coca Cola Beverages (chorvátske investície) orientované do potravinárskeho priemyslu a Hrvatske telekomunikacije (chorvátske investície), smerované do rozvoja telekomunikácií v BaH. Medzi ďalšie významné investičné akcie v krajine patrí výstavba oceliarnie v Banje Luke (Jelšingrad a.s.), EFT GROUP Stanari Doboj (lignitové bane), NATRON-HAYAT d.o.o. (papierenský priemysel). Medzi krajinami, ktoré najviac investujú v BaH patrí Chorvátsko (15,6 %), Rakúsko (14,8%), Litva (13,2%), Slovinsko (12,2%), Nemecko (6,9%), Taliansko (2,5%).

14. Základná charakteristika hospodárstva:

Svetová recesia ako aj plynová kríza však veľmi tvrdo zasiahla BaH a ekonomický experti predpovedajú, že kríza v BaH bude trvať podstatne dlhšie ako v ostatných krajinách. Podľa EUROSTAT-u je BaH na samom dne krajín v Európe podľa HDP na obyvateľa s tým, že z krajín bývalej Juhoslávie je na čele SloR s podielom 89%, ChR 54%, ČH 41% a BaH iba 21%.

Štruktúra zahraničného obchodu nezaznamenala ani v priebehu roka 2010 výrazné zmeny, keď celkový vývoz z krajiny predstavoval 2.750.754 mil. EUR a dovoz 6.113.333 mil. EUR, pričom pasívna obchodná bilancia dosiahla objem cca. 3.362.579 mil. EUR. V oblasti vývozu zostávajú naďalej najsilnejšou tovarovou skupinou trhové výrobky, surové materiály a minerálne palivá a mazivá. V oblasti dovozu dominujú stroje a dopravné zariadenia, potraviny a živé zvieratá a chemikálie.

V makroekonomickej a fiškálnej oblasti sú viditeľné pozitívne zmeny, ktoré boli navrhnuté v akčnom pláne na roky 2006 a 2007. Cieľom týchto reforiem boli najmä opatrenia na zníženie vládnych výdavkov, zlepšenie výberu vládnych príjmov, racionalizácia sociálneho, zdravotného a vzdelávacieho systému, zvýšenie úrovne domáceho financovania verejných investícií.

BaH v prvej polovici 2010 zaznamenala zvýšený vývoz do členských štátov CEFTA cca o 20% a celkový obrat zaznamenal nárast o 9% oproti rovnakému obdobiu roku 2009 a dosiahol celkovo 3,15 mld KM (*1,6 mld EUR*). Optimizmus dáva v nadchádzajúcom období očakávané odstránenie väčšiny netarifných prekážok obchodu pri vývoze do Srbska po nedávnom podpise a schválení Protokolu o vzájomnom uznávaní správ akreditovaných orgánov. Okrem Srbska rastie výrazne tiež vývoz do Albánska, Čiernej Hory a Kosova. Albánsko zaznamenala oproti porovnateľnému obdobiu minulého roka nárast obchodu dokonca o 220%, najviac zo všetkých krajín CEFTA, Čierna Hora o 36% z toho vývoz 42,5% a Kosovo o 71% z toho vývoz o 76%.

Aj naďalej panuje pomerne vysoká nezamestnanosť, ktorá sa pohybuje v súčasnosti na úrovni 27,2% (*podľa ILO*), čo je najvyšší stupeň nezamestnanosti v regióne. Skutočná sa však pohybuje na úrovni 43,0 %. Ku koncu roka 2010 bolo v BaH celkovo 364.416 nezamestnaných. Najvyšší počet nezamestnaných tvoria ľudia s tretím stupňom vzdelania (stredné odborné školy), nasledujú kvalifikovaní robotníci (35,61%), zatiaľ čo ľudia s vysokoškolským vzdelaním predstavujú iba 5,18%. V oblasti zamestnanosti prijala Rada ministrov BaH tzv "Stratégiu zamestnanosti na roky 2010 - 2014".

Priemerná mesačná brutto mzda činí v súčasnosti v BaH 1 225,53 KM a netto mzda 811 KM čo je o 820% menej než činí mzda napríklad v Dánsku (*3 760 EUR*). Pokiaľ ide o výšku mzdy horšie je na tom z regiónu iba Macedónska, kde priemerná mzda dosahuje len 277 eur, nasledovaná Srbskom 320 EUR.

Inflácia sa oproti minulým mesiacom v posledných mesiacoch zvyšuje a ku koncu 2010 dosiahla dokonca 3,1% (júl 1,8%), čo dopadá najmä na nízko príjmové vrstvy obyvateľstva predovšetkým potom penzistov, ktorých penzia sa už po dva roky nezmenila

Zahraničný dlh krajiny sa v minulom roku výrazne zvýšilo a v súčasnosti predstavuje takmer 21% HDP (čo je však oproti ostatným európskym krajím veľmi prijateľná miera). Dôvodom je predovšetkým "stand - by" pôžička od MMF vo výške 1,2 mld EUR poskytnutá v júni 2009. Okrem MMF sa úverové angažuje predovšetkým EBOR, ktorá podľa svojej Stratégia pre BaH na roky 2010 - 2013 schválila pre BaH úvery v celkovej hodnote 1,18 mld EUR prostredníctvom 79 štátnych i súkromných projektov. Súčasnú portfólio EBOR v BaH dosiahlo hodnotu 884 miliónov EUR, z čoho operatívne prostriedky tvoria 416 mil EUR. Najviac finančných investičných prostriedkov vložila banka do infraštruktúry a to 473 mil EUR. EBOR neustále upozorňuje na potrebu začatia naozajstných ekonomických a štrukturálnych reforiem v krajine, ktoré by podporili ekonomický rast. Väčšina kľúčových ekonomických a sociálnych reforiem vrátane privatizácie bola totiž na dlhšiu dobu blokováná a pozastavená. Vo svojom návrhu "Stratégia pre BaH na roky 2010 - 2013" sa BaH v implementácii kľúčových reforiem v krajine nachádza ďaleko za susednými krajinami celej JVE. EBOR zároveň upozorňuje na politické problémy, ktoré znemožňujú a spomaľujú ekonomický rozvoj krajiny.

Hlavným problémom zostáva skutočnosť, že zadlžovanie krajiny (pôžičky od MMF, SB, EBOR a EÚ) ide takmer výlučne na rozpočtové a obligátorne výdavky verejných rozpočtov t.j. na spotrebu. To sa nepáči MMF, pretože pôvodným predpokladom bolo, že finančné prostriedky z tejto pôžičky budú vložené do ďalšieho ekonomického rozvoja krajiny t.j. do kapitálových investícií, stavieb dopravnej infraštruktúry (dialnice, železnice) a novú pridanú hodnotu t.j. výstavby nových priemyselných kapacít s vývozným potenciálom . Vládi BaH je zo strany MMF vyčítané, že sľubované štrukturálne a ekonomické reformy idú veľmi pomaly , čo konštatovala aj delegácie MMF, ktorá 18. augusta 2010 priletela do BaH na druhú kontrolnú návštevu plnenia

podmienok a prevzatých záväzkov z pôžičky, ktoré boli dohodnuté pri prvej kontrolnej návšteve v apríli 2010 a prípadné uvoľnenie štvrtej tranže vo výške 38 mil. EUR. Vláda BaH mala prijať rebalanc rozpočtu FBaH na 2010, zákon o platoch a odmenách v štátnej správe vo FBaH (*splnené*), návrh stratégie dôchodkového systému (*už splnené*) a vykonať revíziu v oblasti počtu veteránov a vojnových invalidov vrátane ich zvýhodnených penziou

BaH patrí po ekonomickej stránke k menej vyspelým krajinám európskeho kontinentu. Hlavnou prekážkou jej ďalšieho hospodárskeho rozvoja je nejednotný postup pri vytváraní mikroekonomickej a makroekonomickej politiky štátu. Jednotlivé entity rokujú nezávisle na sebe, čo v praxi vytvára hospodárske bariéry vo vnútri krajiny.

kúpyschopnosť obyvateľstva.

Problémom hospodárstva BaH je aj rýchlejšie rastúci počet obyvateľov v dôchodkovom veku, ako je miera rastu aktívnych pracovných síl. Medzi pozitívne črty hospodárstva patrí medziročný nárast priemyselnej výroby, ktorý sa pohybuje na priemernej úrovni 1,01 %. Problémom však naďalej zostáva otázka zamestnanosti, ktorú sa dlhodobo nedarí vyriešiť.

Základné údaje o hospodárstve:

Ukazovateľ	2006	2007	2008	2009	2010
% zmena oproti pred. obdobiu	7,1	6,8	5,5	-3,2	0,5
Priemyselná výroba (zmena v %)	11,0	8,6	7,9	88,4	104,2
Stavebníctvo (zmena v %)				72,7	58,4
Miera inflácie	3,2	2,9	6,1	3,4	3,1
Počet nezamestnaných v tis.		370.459	345.381	347.146	364.416
Vývoz mld. EUR	2.014.282	3.023.00	3.444.000	2.750.454	3.977.525
Dovoz mld. EUR	5.958.620	7.458.256	8.160.000	6.113.333	6.808.102
Priemerná mzda v KM- brutto	926	1 028	1 172	1 228	1225
-netto	613	681	776	807	811

Inflácia: Podľa údajov Centrálnej banky BaH dosiahla v roku 2010 inflácia priemernú hodnotu 3,1 %.

Priemerná čistá mzda: Priemerná brutto mzda bola v roku 2010 1.225 KM .Priemerná čistá mzda dosiahla v roku 2010 výšku 811 KM , (*kurz 1 KM za EUR 1,955830*).

15.Hlavné odvetvia hospodárstva:

V roku 2010 mali na tvorbe HDP najväčší podiel nasledovné sektory:

<u>Názov</u>	<u>Podiel v %</u>
Odvetvie služieb	52,33
Priemyselná výroba (vrátane baníctva)	31,13
Poľnohospodárstvo a rybárstvo	12,20
Stavebná výroba	7,21
Doprava a spoje	5,21
Bankovníctvo	5,12
Celkom	100,00

16.Dovozný a vývozný režim, obchodná prax:

Aj napriek snahe a sústavnému tlaku zo strany svetového spoločenstva sa doteraz nepodarilo celkom zjednotiť dovozné podmienky. Od roku 1999 je síce platný jednotný colný sadzovník, ale jeho interpretácia je rozdielna.

Zákon o colnej politike BaH, Zákon o colnej tarife

Ustanovenie Zákona o colnej politike (Sl. glasnik BiH br. 7/98, ako Zbierka zákonov SR) sa uplatňuje jednotne na celom colnom území, ktoré je zhodné so štátnym územím BaH a vykonáva sa cestou Colných úradov v entitách. Colné sadzby sú rovnaké vo FBaH a Republike srbskej. Príjmy z vybraného cla sú príjmami entít.

Rada ministrov, po konzultácii s entitami, môže popri výške platných colných sadzieb zaviesť na určitý tovar na stanovené obdobie sezónne clo. Zákon o colnej politike upravuje nariadenia o preferenčnom a nepreferenčnom pôvode tovaru, smernice/vyhlášky o colnom tovare, ktorý sa prepravuje leteckou, morskou, riečnou, železničnou, poštovou a cestnou dopravou ako aj umiestňovaním colného tovaru vo voľných zónach, ktoré sú časťou colného územia, ale sú fyzicky oddelené. Výhody a oslobodenie od platenia cla na dodaný tovar do voľného obehu stanovuje a nariaďuje Rada ministrov.

Od platenia ciel je oslobodený, v zmysle platných predpisov zákona o colnej politike, nasledovný tovar:

- zariadenie, ktoré je zahraničnou investíciou, okrem osobných motorových vozidiel, hracích automatov a lotérií,
- vybavenie pre vojsko a políciu entít,
- zariadenie/vybavenie na projekty obnovy a rekonštrukcie BaH,
- osobná batožina cestujúceho,
- osobný majetok fyzických osôb, ktoré menia miesto pobytu do BaH,
- repro materiál, ktorý slúži na výrobu tovaru na vývoz,
- reklamný materiál, vzorky, katalógy atď. nižších hodnôt,
- tovar pre dobročinné a humanitné organizácie a ďalšie.

Zákon o colnej tarife (Sl. glasnik BiH br. 21/98) nariaďuje platenie clá a ostatných dovozných poplatkov na tovar, ktorý sa dováža, donáša alebo prijíma, na colnom území BaH. Nomenklatúra harmonizovaného systému colných sadzieb je súčasťou zákona a prijíma sa na celom colnom a hospodárskom priestore BaH. Tovar je rozdelený do 21 kapitol a 97 hláv. Colná sadzba sa pohybuje od 0 do 15 % (priemerná výška cla je 6 %). Tovar je do colných sadzieb zatriedený na princípe: - pôvodu tovaru (živočíšny, rastlinný, prírodný, umelý),
- druhu materiálu (papier, textil, kov),
- hospodárskej činnosti (poľnohospodárstvo, priemysel atď.),
- stupňa spracovania (surovina, polotovar, hotových výrobok),
- účelu použitia (široká spotreba, reprodukčný materiál, vybavenie atď.).

Zákon o zónach voľného obchodu (Sl. list R BiH br. 20/95, Sl. novine F BiH br. 2/95) upravuje zakladanie, činnosť a ukončenie činnosti v zóne voľného obchodu. Užívateľmi zóny môžu byť domáce a zahraničné fyzické a právnické osoby. Zakúpenie pozemku v zóne je povolené na dobu 30 rokov. Tovar, ktorý sa dováža, vyváža, preváža a umiestňuje do zóny sa prihlasuje na colných úradoch. Dovoz tovaru do zóny nepodlieha clu a ani iným dovozným poplatkom. Tovar, ktorý je vyrobený alebo zušľachtený v zóne sa prepúšťa do voľného obehu na domáci trh za predpokladu zaplatenia colných a iných poplatkov ako pri dovoze tovaru do BaH. Za tovar, ktorý je dočasne uvoľnený zo zóny za účelom testovania, skúšania alebo zušľachtenia, neplatí sa clo a poplatky, ak sa tovaru vráti do zóny do 1 roka.

Doteraz sú v BaH registrované tieto zóny voľného obchodu:

1. Slobodna zona Sarajevo, M.Tita 28, 71000 Sarajevo, tel.: ++387/61//217 859, riaditeľ: Šefkija Obralića
2. Slobodná zóna Visoko, Kakanjska 4, 71300 Visoko, tel./fax: ++387/32/738 010, riaditeľka : Jasmina Zubić

3. Slobodna zona Kiseljak, Višnjica Polje, 71250 Kiseljak, tel.: ++387/30/879 057
4. Slobodna zona Lukavac, Ul. Macan Marije 1, 75300 Lukavac, tel.: ++387/35/567 198, fax: ++387/35/567 030, riaditeľ: Ograšević Sejfudin
5. Slobodná zóna Mostar, Bišće Polje bb, 88104 Mostar, tel./fax: ++387/36/576 935, 577 136, riaditeľ: Mehemed Behmen
6. Slobodná zóna Hercegovina Mostar, Rodoč bb, 88000 Mostar, tel.: ++387/36/350 210, 350 221, 350 074, riaditeľ: Ante Vidaček
7. Slobodná zóna Vogošća, Igmanska 36, 71320 Vogošća, tel.: ++387/33/435 075, 433 858, fax: ++387/33/433 509, riaditeľ: Žijad Kafedžić, e-mail: skoda-bh@bih.net.ba
8. Slobodná zóna Orašje, Zona poduzetništva B, 76270 Orašje, tel.: 00387/31/712 651, 712 090, fax: 00387/31/712 146, riaditeľ: Ilija Nedić, e-mail: slobodna.zona.orasje@tel.net.ba, www.tel.net.ba/zona-orasje

17. Základná štatistika zahraničného obchodu:

V roku 2010 v dôsledku objektívnych ako aj subjektívnych okolností došlo k miernej stabilizácii zahraničného obchodu BaH, vývoz predstavuje 3.977.525 EUR a dovoz 6.808.102 EUR. V porovnaní s rokom 2009 je to u dovozu 110,2 % a u vývozu 128,3 %. Pre porovnanie roku 2008 predstavuje dovoz do teritória sumu 12.183.778 tis. USD s rastom 125,4 % a vývoz 5.021.089 tis. USD s indexom rastu 120,9%. V roku 2010 došlo k miernemu zlepšeniu pokrytia dovozu vývozom.

	v mil. USD (2008)	v mil. USD(2009)	v EUR(2010)
Celkový vývoz z krajiny	5.021.089	3.929.220	3.977.525
Celkový dovoz do krajiny	12.183.778	8.733.333	6.808.102
Objem zahr. obchodu	17.204.867	12.662.553	10.785.627
Bilancia	-7.162.689	-4.804.113	-3.977.956

18. Tovarová štruktúra zahraničného obchodu:

Medzi najsilnejšie tovarové skupiny, ktoré dominovali v zahraničnom obchode BaH v období roka 2010 patrili nasledovné komodity:

Tovarová štruktúra dovozu do teritória v roku 2010

(v tis. EUR)

Názov	Objem	09/10 Index %
Potraviny a živé zvieratá	523.542	102,2
Nápoje a tabak	140.459	97,0
Surové materiály okrem paliva	120.111	157,3
Minerálne palivá a mazivá	679.012	136,4
Živočíšne a rastlinné oleje	29.305	99,7
Chemikálie	535.345	105,4
Trhové výrobky	887.909	108,4
Stroje a dopravné zariadenia	796.313	95,8
Hotové výrobky	399.332	99,1
Ostatné tovary	5	4,9

Tovarová štruktúra vývozu z teritória v roku 2010

(v tis. EUR)

Minerálne palivá a mazivá	271.708	138,5
Živočíšne a rastlinné oleje	1	33,3
Chemikálie	134.596	124,9
Trhové výrobky	636.621	134,8
Stroje a dopravné zariadenia	308.299	117,3
Hotové výrobky	529.567	117,9
Ostatné tovary	8	533,3

19. Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu:

Zahranický obchod BaH je teritoriálne orientovaný na susedné krajiny bývalej Juhoslávie. V priebehu roka 2010 nedošlo k výraznej zmene teritoriálnej štruktúry zahraničného obchodu, keď si prioritné miesto v dovoze ale aj vo vývoze udržiava Chorvátsko. Na ďalších popredných miestach sa strieda Taliansko, Nemecko, Srbsko, Slovinsko Rakúsko a Maďarsko a podstatne vzrástol vzájomný obchod z Ruskom.

Vývoz v mil. EUR (podľa štatistiky BaH 2010)

Krajina	2010	Index 09/10 (v %)
Krajiny EÚ spolu	1.979.998	129,1
Taliansko	430.235	122,2
Nemecko	543.056	133,6
Slovinsko	306.425	132,1
Slovensko	24.020	146,2
ChR	535.113	120,7
Srbsko	480.230	113,2
USA	9.279	86,0
Rusko	18.237	147,8
Spolu vývoz	3.977.525	128,3

Dovoz v mil. EUR (podľa štatistiky BaH)

Krajina	2010	Index 10/09 (v %)
Krajiny EÚ spolu	3.125.020	103,1
Taliansko	605.020	97,4
Nemecko	723.250	102,1
Slovinsko	404.220	106,6
Slovensko	45.020	100,4
ChR	1.025.300	111,4
Srbsko	720.560	111,0
USA	242.650	149,3
Rusko	590.720	137,1
Spolu dovoz	6.808.102	110,2

20. Tovarová štruktúra vzájomného dovozu a vývozu

V BaH sú slovenské spoločnosti prijímané pozitívne. Tento prístup má svoj základ v spolupráci SR a BaH v období bývalej Juhoslávie. Slovenské firmy majú v BaH renomé vysokej odbornosti a profesionality. Slovenský tovar zodpovedá kvalitou tunajším potrebám a je v mnohých prípadoch cenovo výhodný. Cena je pre partnerov z BaH všeobecne dôležitým faktorom.

Hospodársky vývoj BaH zaznamenáva síce pomalý, ale pozitívny trend, zahraničné investície rastú. Obrat vzájomnej zahranično-obchodnej výmeny medzi Slovenskou republikou a BaH sa zvyšuje. Vo vzájomnej obchodnej výmene dlhodobo dominujú stroje a prepravné zariadenia ako aj položky automobilového priemyslu, pracie prášky, repný cukor, buničina, pneumatiky, tabuľové sklo a.i. Zo strany BaH je aj záujem o výrobnú kooperáciu v oblasti poľnohospodárskej techniky, stavebných materiálov ako aj investovanie kapitálu, kapitálu a organizácii zahraničného obchodu.

Rok	Vývoz	Dovoz	Obrat	Saldo
2004	44,0	9,4	53,4	34,6
2005	52,5	6,4	58,9	46,1
2006	49,4	11,8	61,2	37,6
2007	75,4	16,8	92,2	58,5
2008	63,6	18,1	99,6	45,5
2009	44,2 (EUR)	9,9 (EUR)	54,1(EUR)	34,3(EUR)
2010	51,3 (EUR)	15,9(EUR)	67,2(EUR)	35,4(EUR)

SR export podľa SITC

Komodita (v tis. EUR)	2009	2010	Index	Podiel na dovoze%
Potraviny a živé zvieratá	1,2	1,4	117,3	4,2
Nápoje a tabak	0,0	0,0	0,0	0,0
Surové materiály	4,9	7,6	155,5	14,8
Nerastné palivá, minerálne oleje	0,1	0,0	50,9	0,1
Oleje, tuky, vosky	0,0	0,0	0,0	0,0
Chemické výrobky	4,0	2,2	51,1	4,4
Trhové výrobky	7,4	16,7	172,1	32,6
Stroje a prepravné zariadenia	21,1	19,7	93,5	38,5
Priemyselné výrobky	2,2	2,8	129,0	5,4
Ostatné	0,0	0,0	0,0	0,0
Zlato, mince	0,0	0,0	0,0	0,0
Nešpecifikované	0,0	0,0	100	0,0
Celkovo	44,2	51,3	122,8	100%
Podiel na celkovom SR importe	0,11	0,11	-	-

SR import podľa SITC

Komodita (v tis. EUR)	2009	2010	Index	Podiel na dovoze%
Potraviny a živé zvieratá	0,3	0,2	58,5	1,0

Potraviny a živé zvieratá	0,3	0,2	58,5	1,0
Nápoje a tabak	0,6	1,0	165,8	6,5
Surové materiály	0,1	0,1	163,7	0,9
Nerastné palivá, minerálne oleje	0,0	0,0	0,0	0,2
Oleje, tuky, vosky	0,0	0,0	0,0	0,0
Chemické výrobky	0,8	0,6	68,4	3,6
Trhové výrobky	5,1	6,4	126,5	40,2
Stroje a prepravné zariadenia	0,4	0,2	52,9	1,4
Priemyselné výrobky	2,6	7,3	280,3	46,1
Ostatné	0,0	0,0	0,0	0,0
Zlato, mince	0,0	0,0	0,0	0,0
Nešpecifikované	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkovo	9,9	15,9	160,1	100%
Podiel na celkovom SR importe	0,03%	0,03%		-

21. Ďalšie dôležité informácie:

Výstavy a veľtrhy v BaH v roku 2011

Marec

16 – 21.03.2011

GRAMES - International Construction Industry Fair „GRAMES“

DEMI - International Achievements In Electronic and Machinery Industry „DEMI“

Venue: Banja Luka Fair

Organizer: BANJA LUKA FAIR LTD.

Address: Pilanska bb, 78 000 Banja Luka, Bosnia & Herzegovina

Phone/Fax: 00 387 51 333 200; 333 223;

E-mail: banjalucki.velesajam@gmail.com

Website: www.banjalukafair.com

17 – 21.03.2011

INTERIO 2011

29th International Forestry, Wood Industry, Furniture, Interior Decoration And Related Industries Fair

Venue: Center Skenderija

Organiser: KJP Skenderija - Sarajevo Fair

Address: Terezija bb, 71 000 Sarajevo, Bosnia & Herzegovina

Phone/Fax: +387 33 664 163, 665 293, 445 156;

E-mail: marketing@skenderija.ba

Website: www.skenderija.ba

30.03. – 02.04.2011

„GRADNJA I OBNOVA 2011“

36th International Plastics and Rubber Fair "PLAGRAM"

33rd International Construction and Related Industries Fair

21st International Crafts, Tools and Machines Fair

15th International Heating, Cooling, Air-Conditioning and Sanitary Facilities Fair

"INTERKLIMA"

10th International Installation, Lightening, Electronics and Industry Electronics Fair

“INSTAL”

6th International Communal Equipment and Environment Protection Equipment Fair

Venue: Sarajevo, Skenderija Centre

Organiser: Skenderija Centre, Sarajevo Fair

Address: Terezije bb, 71 000 Sarajevo, Bosnia & Herzegovina

Phone/Fax: 00 387 33 664 163; 665 293; 445 156;

Email: marketing@skenderija.ba

Website : www.skenderija.ba

April

05 – 09.04.2011.

14. International Trade Fair

International Tourism Fair

International Books and Graphic Industries Fair

Venue: Mostar – SOKO Mostar – Rodoč Hall

Organiser: Mostar Fair Ltd.

Address: Rodoč bb, 88 000 Mostar, Bosnia & Herzegovina

Phone: 00 387 36 350 194; 350 080

Fax. 00 387 36 350 134

Email: info@mostarski-sajam.com; marketing@mostarski-sajam.com

Website: www.mostarski-sajam.com

12 – 18.04.2011

Book Fair „BANJA LUKA 2011“ School and Office Equipment and Supplies Fair

Venue: Banja Luka Fair

Organizer: BANJA LUKA FAIR LTD.

Address: Pilanska bb, 78 000 Banja Luka, Bosnia & Herzegovina

Phone/Fax: 00 387 51 333 200; 333 223;

E-mail: office@banjalukafair.com

Website: www.banjalukafair.com

Máj

05 – 07.05.2011.

Lukavac Tourism Fair „LIST“ 2011

Venue: Lukavac

Organizer: „Nuhanovic“Ltd.

Address: Sprecanska br. 1, 75 300 Lukavac, Bosnia & Herzegovina

Phone/Fax: 00 387 35 555 000, 554 202;

E-mail: lukavacki_sajam@yahoo.de

Website: www.lukavacki-sajam.com.ba

18 – 23.05.2011.

INTERNATIONAL BOOK FAIR TUZLA 2011

2nd International Book Fair

Venue: Tuzla – Merkator Hall

Organiser: Forma Nuova Ltd. Tuzla

Address: Bosne srebrene bb (SKPC Mejdan), 75 000 Tuzla, Bosnia & Herzegovina

Phone/Fax. 00387 35 228 853; 00 387 61 135 838

Email. formanuova@bih.net.ba

Website: www.formanuova.bih.net.ba

Jún

08 – 13.06.2011

SAN 2011

15th International Furniture Fair „SAN“

Venue: Banja Luka Fair

Organizer: BANJA LUKA FAIR LTD.

Address: Pilanska bb, 78 000 Banja Luka, Bosnia & Herzegovina

Phone/Fax: 00 387 51 333 200; 333 223;

E-mail: office@banjalukafair.com

Website: www.banjalukafair.com

21 – 25.06.2011

INTERNATIONAL ENERGY, INDUSTRY AND MINING FAIR 2011

1st International Energy and Renewable Energy Fair

Venue: Tuzla

Organiser: Tuzla Fair Ltd. Tuzla

Address: Titova 36, 75 00 Tuzla, Bosnia & Herzegovina

Phone/Fax: 00 387 35 360 999; 360 998

Email: tuzlanski.sajam@bih.net.ba

September

01 – 04.09.2011

PLUM FAIR GRADAČAC

38th International Agriculture And Food Fair

Venue: Gradačac Sport Hall

Organiser: „Gradačac Fair“ Ltd.

Address: H. K. Gradašćevića 57, 76 250 Gradačac, Bosnia & Herzegovina

Phone/Fax: 00 387 35 817 133, 817 440; 00 387 35 817 460

E-mail: sajamgrd@bih.net.ba

Website: www.gradacackisajam.com.ba

07 – 11.09.2011

AGROS 2011

15th International Agriculture and Food Industry Fair

Venue: Banja Luka Fair

Organizer: BANJA LUKA FAIR LTD.

Address: Pilanska bb, 78 000 Banja Luka, Bosnia & Herzegovina

Phone/Fax: 00 387 51 333 200; 333 223;

E-mail: banjalucki.velesajam@gmail.com

Website: www.banjalukafair.com

Október

04 – 09.10.2011

18th General BH Fair - ZEPS 2011

Venue: Fair ground Kamberovića polje, Zenica

Organiser:

DD Poslovni sistem RMK

Address: Kučukovići 2 / VI, (p.p. 2), 72 000 Zenica, Bosnia & Herzegovina

Phone/Fax: 00 387 32 247 770; 00 387 32 247 774, 247 773;

E-mail: marketing@zeps.com; info@zeps.com

Website: www.zeps.com

05 – 10.10.2011

International Automobile Fair „SAM 2011“

Venue: Banja Luka Fair

Organizer: BANJA LUKA FAIR LTD.

Address: Pilanska bb, 78 000 Banja Luka, Bosnia & Herzegovina

Phone/Fax: 00 387 51 333 200; 333 223;

E-mail: office@banjalukafair.com

Website: www.banjalukafair.com

04 – 09.10.2011

ZEPS INTERMETAL 2011

8th International Metal Fair

Venue: Fair ground Kamberovića polje, Zenica

Organiser: DD Poslovni sistem RMK

Address: Kučukovići 2 / VI, (p.p. 2), 72 000 Zenica, Bosnia & Herzegovina

Phone/Fax: 00 387 32 440 251; 00 387 32 247 774, 247 773;

E-mail: marketing@zeps.com; info@zeps.com

Website: www.zeps.com

12 – 15.10.2011

DOBOJ EXPO 2011

15th International Small and Medium Enterprises, Entrepreneurship and Start-ups Fair

Venue: Dobož – Sport Hall

Organiser: Trade Chamber of Dobož

Address: Srpskih sokolova 1, 74 000 Dobož, Bosnia & Herzegovina

Phone: 00 387 53 241 980; 241 048

Fax: 00 387 53 241 590

Email: komora@doboj.net; sreckostojakovic@yahoo.com

Website : www.sajam.doboj.net

19 – 22.10.2011

AGROFOOD 2011

34th International Agriculture, Food and Beverages Fair

34th International Consumer Goods Fair

34th International Package and Packaging Fair

3rd International Fair of Organic Food Producers

Venue: Center Skenderija

Organiser: Center Skenderija - Sarajevo Fair

Address: Terezija bb, 71 000 Sarajevo, Bosnia & Herzegovina
Phone/Fax: +387 33 664 165, 445 156, 219 624, 664 163, 665 293;
E-mail: marketing@skenderija.ba
Web site: www.skenderija.ba

November

03 – 06.11.2011

LORIMES 2011

15th International Hunting, Fishing, Sport and Ecology Fair

Venue: Banja Luka Fair

Organizer: BANJA LUKA FAIR LTD.

Address: Pilanska bb, 78 000 Banja Luka, Bosnia & Herzegovina

Phone/Fax: 00 387 51 333 200; 333 223;

E-mail: office@banjalukafair.com

Website: www.banjalukafair.com

16 – 20.11.2011

BRČKO 2011

10th International Trade Fair

Venue: Brčko distrikt – Center of the city

Organiser: Chamber of Economy of Brčko District

Address: Ul. Cvijete Zuzorić bb, 76 000 Brčko District, Bosnia & Herzegovina

Phone/Fax: 00 387 49 217 556 ; 216 116;

E-mail: sajam.bd@gmail.com; pkomora.bd@gmail.com;

Website: www.brcko-pkomora.com

25 – 28.11.2011

SPORT FAIR 2011

36th International Sports Fair

Venue: Center Skenderija

Organiser: Center Skenderija - Sarajevo Fair

Address: Terezija bb, 71 000 Sarajevo, Bosnia & Herzegovina

Phone/Fax: +387 33 664 163; +387 33 665 293; 445 156;

E-mail: marketing@skenderija.ba;

Web site: www.skenderija.ba

December

16– 19.12.2011

WINTER HAPPINESS

3. International Childrens Fair

30. International Sales Fair of Consumer Goods

Venue: Center Skenderija

Organiser: Center Skenderija - Sarajevo Fair

Address: Terezija bb, 71 000 Sarajevo, Bosnia & Herzegovina

Phone/Fax: +387 33 664 163; 665 293; 445 156;

E-mail: marketing@skenderija.ba

Web site: www.skenderija.ba

Obchodné a priemyselné komory v BaH:

1. Komora pre zahraničný obchod Bosny a Hercegoviny
Branislava Đurđeva br. 10

71000 Sarajevo
Predseda: Veselin Poljašević
Podpredsedovia: Bruno Bojić , Amir Zukić
Tel.: ++387-33-663 631 , fax: 663 632
www.komorabih.com

2. Hospodárska komora Federácie Bosny a Hercegoviny

Branislava Đurđeva br. 10
71000 Sarajevo
Predseda: Jago Lasić
Podpredseda: Avdo Rapa
Tel.: ++387-33-217 782, fax: 217 783
www.kfbih.com

3. Hospodárska komora Federácie Bosny a Hercegoviny

Úrad Mostar
Dubrovačka bb a Mostarskog bataljona bb
88000 Mostar
Výkonná sekretárka: Željana Bevanda
Tel.: ++387-36-322 498, 322 499, 580 008
Fax: ++387-36-322 500, 580 008
www.kfbih.com

4. Hospodárska komora Republiky Srbskej

Đure Daničića broj 1/2
78000 Banja Luka
Predseda: Mladen Mičić
Podpredsedovia. Jovo Marić a Vojin Mujičić
Tel.: ++387-51-215 744, 215 833, fax: 215 565
www.komorars.ba, www.pkr.inecco.net

5. Hospodárska komora

Dištriktu Brčko BaH
Predseda: Nedžad Lević
Podpredsedovia: Tomislav Antunović a Đorđe Kojić
Tel.: ++387-49-217 556, fax: 217 771

6. Agentúra pre podporu zahraničných investícií (FIPA)

Branilaca Sarajeva 21
71000 Sarajevo
Tel.: ++387-33-278080
Fax: ++387-33-278081
E-mail: fipa@fipa.gov.ba

Banky vo FBaH:

1. ABS Banka, d.d., Sarajevo, Trampina 12/M www.absbanka.ba
2. BOR-Banka za obnovu i razvoj BiH, d.d., Sarajevo, Obala Kulina Bana 18
3. Bosna Bank International, d.d., Sarajevo, Trg djece Sarajeva bb www.bbi.ba
4. LT Gospodarska banka, d.d., Sarajevo, Ferhadija 11
5. Hypo Alpe-Adria-Bank, d.d., Mostar, Kneze Branimira 2b www.hypo-alpe-adria.ba
6. HVB Bank Bosna i Hercegovina, Sarajevo, Fra Andela Zvizdovića 1
7. Investicijska banka Federacije BiH, Sarajevo, Paromlinska bb www.ibf.bih.com

8. Investiciono-komercijalna banka, d.d., Zenica, Trg BiH 1 www.ikbze.com.ba
9. CBS Bank, d.d., Sarajevo, Džidžkovac 1
10. Komercijalno-investiciona banka, d.d., V. Kladaša, Ibrahima Mržljaka 3 www.kib-banka.com.ba
11. Raiffeisen Bank BiH, d.d., Sarajevo, Danijela Ozme 3 www.raiffeisenbanka.ba
12. ProCredit Bank Sarajevo, Sarajevo, Sime Milutinovića 4
13. Turkish Ziraat Bank Bosnia, d.d., Sarajevo, Ferhadija 29
14. Tuzlanska banka, d.d., Tuzla, Maršala Tita 34 www.tuzbanka.ba
15. Union banka, d.d., Sarajevo, Dubrovačka
16. UPI banka, d.d., Sarajevo, Obala Kulina bana 99 www.upibanka.ba
17. Vakufska banka, d.d. Sarajevo, Ferhadija 4
18. Volksbank BiH, d.d., Sarajevo, Fra Anđela Zvizdovića 1 www.volksbank.ba
19. Unicredit Zagrebačka banka, d.d., Mostar, Kardinala Stepinca bb

Banky v Republike Srbskej:

1. Balkan Investment bank, Banja Luka, Krajišnih brigada 2 www.balkaninvestment.com
2. Nova banjalučka banka, ad, Banja Luka, M. Bursać 7 www.blbanka.com
3. Bobar banka, ad, Bijeljina, Filipa Višnjića 211
4. Zepster banka, ad, Banja Luka, Jevrejska bb www.zepsterkomercbanka.com
5. Hypo Alpe-Adria Bank, ad, Banja Luka, I.F. Jukića 9
6. Nova banka, ad, Bijeljina, Svetog Save 46 www.novabanka.com
7. Pavlović International Bank, ad, Slobomir Bijeljina
8. Rozvojna banka Jugoistočne Evrope, Banja Luka
9. LHB banka, ad, Banja Luka, Milana Tepića 4

Adresy zastupitel'ských úradov:

VEĽVYSLANECTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Veľvyslanec -Miroslav Mojžita

Ul. Trnovska 6

71000 SARAJEVO

Bosna a Hercegovina

e-mail: emb.sarajevo@mzv.sk

Tel.: ++387/33/716440

Fax: ++387/33/716410

HONORÁRNY KONZUL SR v BaH

(sídlí v budove cestovnej kancelárie Globtour Međugorje)

pán Rajko Zelenika

MEĐUGORJE

Bosna a Hercegovina

Tel.: ++387/36/650 126

++387/36/651 393

e-mail: globtour@medjugorje.com

internet: www.globtour.com

Mobilný tel.: ++387/63/321213

VEĽVYSLANECTVO BOSNY A HERCEGOVINY

Veľvyslanec Nediljko Bilić

Opletalova 27

110 00 PRAHA 1

Česká republika

E-mail: embbh@iol.cz

Fax.: 00420-222210183

Tel.: 00420-224422510

Podmienky vstupu:

Pri vstupe do krajiny sa občan SR musí preukázať platným cestovným pasom. Občania SR môžu vstúpiť na územie BaH a zdržiavať sa na ňom počas 90 dní bez víz. Pre návštevníkov BaH platí prihlasovacia povinnosť a to najneskoršie do 24 hodní na cudzineckej polícii BaH, v prípade ubytovania v hoteli zaisťuje prihlásenie správa hotela a v prípade ubytovania v súkromí zaisťuje prihlásenie majiteľ, prípadne hostiteľ. Motoristi musia mať vodičský preukaz, technický preukaz od motorového vozidla aj doklad o poistení (*zelenú kartu, s vyznačením platnosti pre Bosnu a Hercegovinu*).

Poskytnutie prvej pomoci:

V krajine existuje pomerne široká sieť súkromných lekárov, u ktorých je potrebné za každý zákrok platiť. Odporúčame, aby sa občania pred cestou do Bosny a Hercegoviny pripoistili. Aj napriek skutočnosti, že na základe v minulosti podpísaných Československo-juhoslovanských dohôd by mala byť poskytnutá občanom SR bezplatne prvá pomoc a najnutnejšie ošetrovanie, neodporúčame sa na tento fakt spoliehať. Lekárska záchranná služba má tel. číslo: 124

Dopravné spojenie:

V Bosne a Hercegovine, s výnimkou dvoch krátkych úsekov neďaleko hlavného mesta neexistujú diaľnice. Cesty mnohokrát nemajú ani stredový pás a ani spevnenú krajnicu, často je potrebné prechádzať hornatým terénom. Výnimkou nie sú ani početné neosvetlené tunely. Na trasách smerom k pobrežiu Jadranského mora sa často tvoria v letných mesiacoch kolóny áut, čo zvyšuje aj riziko dopravných nehôd. Miestna polícia často meria rýchlosť na frekventovaných trasách. Železničná doprava zatiaľ nie je úplne funkčná, je v prevádzke jedno medzinárodné spojenie a to vlád Sarajevo – Budapešť - Sarajevo. Cesta je však s ohľadom na stav železníc v krajine dlhá a nepohodlná. Letecké spojenie zabezpečujú letiská v Sarajeve, Banja Luke a Mostare. Pre návštevníkov zo SR odporúčame prechod Slavonski Brod a cestu č. 17-2 cez oblasť mesta Derвента, Doboj, Sarajevo, Mostar až po hraničný priebeh Metkovič. Kvalita a počet odpočívadiel (s použitím WC) je vzhľadom na prepravnú kapacitu nevyhovujúca.

Dôležité telefónne čísla:

Informácie o telefónnych číslach: 1182

Polícia: 122

Hasičský zbor :123

Lekárska záchranná služba: 124

Nemocnica Koševo v Sarajeve: 033-444800

Nemocnica v Zenici: 032-405133

Nemocnica v Tuzle: 035-239426

Služba automotoklubu: 1282

Dôležité web-stránky:

Rada ministrov Bosny a Hercegoviny: www.vijeceministarabih.gov.ba

Ministerstvo zahraničných vecí : www.mvp.gov.ba

Ministerstvo spravodlivosti: www.mpr.gov.ba

Ministerstvo zahr. obch. a ek. Vzťahov: www.mvteo.gov.ba

Vláda federácie: www.fbihvlada.gov.ba

Vláda Republiky srpskej: www.vladrs.net

Úrad vysokého predstaviteľa:	www.ohr.int
Zahranično-obchodná komora:	www.komorabih.ba
FIPA- agentúra na podporu investícií:	www.fipa.gov.ba

22. Vypracoval: JUDr. Mirko Benický, marec 2011

23. Kontakt: mirko.benicky@mzv.sk